

Klasifikácia pre farmakoterapeutické problémy

**verzia V6.2
(posledná revízia 14-01-2010)**

© 2003-2010 Pharmaceutical Care Network Europe Foundation

Odborný preklad:

Mgr. Martina Balážová
Doc. RNDr. Magdaléna Kuželová, CSc.
PharmDr. Peter Matejka, PhD.

(2012)

Úvod

Klasifikačná schéma pre farmakoterapeutické problémy (FTP) bola vytvorená počas pracovnej konferencie Pharmaceutical Care Network Europe v januári 1999. Táto klasifikácia je jednou časťou sady nástrojov. Táto sada pozostáva z klasifikačnej schémy, formulárov pre zaznamenávanie a kazuistík pre tréning alebo validáciu. Klasifikačný systém je pravidelne validovaný a adaptovaný. V súčasnosti je aktuálna verzia V 6, ktorá bola prediskutovaná počas workshopu v novembri 2009. Nie je už kompatibilná s predchádzajúcimi verziami, pretože sekcie problémov a intervencií boli prepracované. Sekcia intervencií nebola upravená.

Táto klasifikácia je určená na použitie vo výskume charakteru, prevalencie a incidencie FTP a taktiež ako indikátor výsledkov experimentálnych štúdií týkajúcich sa pharmaceutical care. Má tiež slúžiť ako pomôcka pre zdravotníkov pri zaznamenávaní informácií o FTP počas starostlivosti o pacienta.

Tento hierarchický klasifikačný systém je založený na podobných prácach v tejto oblasti, no líši sa od existujúcich systémov, pretože oddeľuje problémy a ich príčiny. Iní autori nazývajú príčiny liekovým pochybením.

Východiskom pre klasifikáciu je nasledovná definícia farmakoterapeutického problému:

Farmakoterapeutický problém je udalosť alebo okolnosť súvisiaca s farmakoterapiou a ktorá aktuálne alebo potenciálne interferuje s dosiahnutím žiaducich výsledkov liečby

Základná klasifikácia obsahuje 4 primárne domény pre problémy, 8 primárnych domén pre príčiny a 5 primárnych domén pre intervencie.

Podrobnejšia verzia klasifikácie obsahuje 9 subdomén pre problémy, 37 subdomén pre príčiny a 17 subdomén pre intervencie. Subdomény môžu slúžiť pre objasnenie hlavných domén.

V roku 2003 bola do klasifikácie pridaná sekcia indikujúca, či a do akej miery bol daný problém vyriešený.

Zuidlaren, November 2009 a Január 2010

Základná klasifikácia

	Kód V6.2	Primára doména
Problémy	P1	Účinnosť terapie (Potenciálny) problém s (nedostatočnou) účinkom farmakoterapie
	P2	Nežiaduce účinky lieku Pacient trpí alebo potenciálne môže začať trpieť kvôli nežiaducemu účinku lieku
	P3	Náklady na terapiu Náklady na farmakoterapiu sú vyššie než je nutné
	P4	Iné
Príčiny	C1	Výber lieku Príčina FTP súvisí s výberom lieku
	C2	Lieková forma Príčina FTP súvisí s výberom liekovej formy
	C3	Výber dávky Príčina FTP súvisí s výberom dávkovacieho režimu
	C4	Dĺžka trvania terapie Príčina FTP súvisí s dĺžkou trvania terapie
	C5	Spôsob užívania lieku Príčina FTP môže súvisieť so spôsobom, akým pacient užíva liek, napriek náležitým informáciám o dávkovaní (na obale)
	C6	Logistika Príčina FTP môže súvisieť s logistikou predpisovania a vydávania lieku
	C7	Pacient Príčina FTP môže súvisieť s osobnosťou alebo správaním pacienta
	C8	Iné
Intervencie	I0	Žiadna intervencia
	I1	Na úrovni predpisujúceho lekára
	I2	Na úrovni pacienta/opatrovateľa
	I3	Na úrovni lieku
	I4	Iná intervencia alebo aktivita
Výsledok intervencie	O0	Neznámy
	O1	Vyriešený
	O2	Čiastočne vyriešený
	O3	Nevyriešený

Problémy

Primárna doména	Kód V6.2	Problém
1. Účinnosť terapie (Potenciálny) problém s (nedostatočnou) účinkom farmakoterapie	P1.1 P1.2 P1.3 P1.4	Neúčinná farmakoterapia/ zlyhanie terapie Účinok farmakoterapie nie je optimálny Nesprávny účinok farmakoterapie Neliečená indikácia
2. Nežiaduce účinky lieku Pacient trpí alebo potenciálne môže začať trpieť kvôli nežiaducemu účinku lieku	P2.1 P2.2 P2.3	Nežiaduci účinok lieku (nealergického pôvodu) Nežiaduci účinok lieku (alergického pôvodu) Toxický účinok lieku
3. Náklady na terapiu Náklady na farmakoterapiu sú vyššie než je nutné	P3.1 P3.2	Farmakoterapia je drahšia než je nutné Farmakoterapia nie je nutná
4. Iné	P4.1 P4.2	Pacient je nespokojný s terapiou napriek optimálnym klinickým a ekonomickým výsledkom <i>Nejasný problém/ sťažnosť. Potrebne bližšie objasnenie (prosíme použiť len ako poslednú možnosť)</i>

- ☐ potenciálny problém
- ☐ manifestujúci problém

Príčiny

Jeden problém môže mať viacero príčin

Primárna doména	Kód V6.2	Príčina
1. Výber lieku Príčina FTP súvisí s výberom lieku	C1.1 C1.2 C1.3 C1.4 C1.5 C1.6 C1.7 C1.8 C1.9	Nevhodný liek (vrátane kontraindikovaného) Nie je indikácia pre liek Nevhodná kombinácia liekov alebo liekov a jedla Nevhodná duplicita terapeutické skupiny alebo účinnej látky Nezaznamenaná indikácia pre liečbu Príliš veľa liekov predpísaných pre danú indikáciu Je dostupný výhodnejší liek z hľadiska ceny a účinku Nie je podaný potrebný synergický/preventívny liek Zistená nová indikácia pre farmakoterapiu
2. Lieková forma Príčina FTP súvisí s výberom liekovej formy	C2.1	Nevhodná lieková forma
3. Výber dávky Príčina FTP súvisí s voľbou dávkovacieho režimu	C3.1 C3.2 C3.3 C3.4 C3.5 C3.6 C3.7	Príliš nízka dávka lieku Príliš vysoká dávka lieku Dávkovanie nie je dostatočne časté Dávkovanie je príliš časté Chýba terapeutické monitorovanie hladín liečiva Farmakokinetický problém vyžadujúci úpravu dávky Zhoršenie/zlepšenie stavu ochorenia vyžadujúce úpravu dávky
4. Dĺžka trvania terapie Príčina FTP súvisí s dĺžkou trvania terapie	C4.1 C4.2	Príliš krátke trvanie terapie Príliš dlhé trvanie terapie
5. Spôsob užívania lieku Príčina FTP môže súvisieť so spôsobom, akým pacient užíva liek, napriek náležitým informáciám o dávkovaní (na obale)	C5.1 C5.2 C5.3 C5.4 C5.5 C5.6 C5.7	Nevhodné načasovanie užívania a/alebo dávkovacieho intervalu Poddávkovanie/podužívanie lieku (svojvoľné) Predávkovanie/nadužívanie lieku (svojvoľné) Liek nie je užívaný/podávaný vôbec Užívanie nesprávneho lieku Zneužívanie lieku (neregulované nadužívanie) Pacient nie je schopný užívať liek/liekovú formu podľa inštrukcií
6. Logistika Príčina FTP môže súvisieť s logistikou predpisovania a vydávania lieku	C6.1 C6.2 C6.3	Predpísaný liek nie je dostupný Chyba v preskripcii (chýbajú potrebné informácie) Chyba pri dispenzácii (vydaný nesprávny liek alebo dávka)
7. Pacient Príčina FTP môže súvisieť s osobnosťou alebo správaním pacienta	C7.1 C7.2 C7.3 C7.4	Pacient zabúda užiť liek Pacient užíva nepotrebný liek Pacient konzumuje potravinu, ktorá interaguje s liekom Pacient nevhodne uchovával liek
8. Iné	C8.1 C8.2	Iná príčina; špecifikovať Bez jasnej príčiny

Intervencie

Pre jeden problém môže byť navrhnutých viacero intervencií

Primárna doména	Kód V6.2	Intervencia
0. Žiadna intervencia	I0.0	Žiadna intervencia
1. Na úrovni predpisujúceho lekára	I1.1 I1.2 I1.3 I1.4 I1.5	Iba informovanie predpisujúceho lekára Vyžiadanie ďalších informácií od predpisujúceho lekára Intervencia navrhnutá predpisujúcemu lekárovi, lekárom schválená Intervencia navrhnutá predpisujúcemu lekárovi, lekárom neschválená Intervencia navrhnutá predpisujúcemu lekárovi, výsledok neznámy
2. Na úrovni pacienta/opatrovateľa	I2.1 I2.2 I2.3 I2.4	Konzultácia s pacientom Iba poskytnutie písomnej informácie Odporúčenie návštevy predpisujúceho lekára Rozhovor s členom rodiny/opatrovateľom
3. Na úrovni lieku	I3.1 I3.2 I3.3 I3.4 I3.5 I3.6	Zmena lieku na ... Zmena dávky na ... Zmena liekovej formy na ... Zmena inštrukcií pre užívanie na... Ukončenie užívania lieku Začatie liečby novým liekom
4. Iná intervencia alebo aktivita	I4.1 I4.2	Iná intervencia (špecifikovať) Nahlásenie nežiaduceho účinku príslušným autoritám

Výsledok intervencií

Jeden problém (alebo kombinácia intervencií) môže viesť len k jednej kategórii výsledkov

Primárna doména	Kód V6.2	Výsledok intervencie
0. Neznámy	O0.0	Výsledok intervencie nie je známy
1. Vyriešený	O1.0	Problém úplne vyriešený
2. Čiastočne vyriešený	O2.0	Problém čiastočne vyriešený
3. Nevyliešený	O3.1 O3.2 O3.3 O3.4	Problém nevyriešený z dôvodu nedostatočnej spolupráce pacienta Problém nevyriešený z dôvodu nedostatočnej spolupráce predpisujúceho lekára Problém nevyriešený z dôvodu neúčinnnej intervencie Problém nie je potrebné alebo možné riešiť

PCNE Klasifikácia pre farmakoterapeutické problémy

Príručka

**verzia V6.2
(posledná revízia 09-11-2009)**

© 2003-2010 Pharmaceutical Care Network Europe Foundation

Odborný preklad:

Mgr. Martina Balážová
Doc. Magdaléna Kuželová, CSc.
PharmDr. Peter Matejka, PhD.

(2012)

Vyhľadávanie a výber kódov v PCNE klasifikácii

Farmakoterapeutický problém je udalosť alebo okolnosť súvisiaca s farmakoterapiou a ktorá aktuálne alebo potenciálne interferuje s dosiahnutím žiaducich výsledkov liečby

Pre používanie PCNE klasifikácie je potrebné oddeliť problém (ktorý ovplyvňuje alebo môže ovplyvniť výsledok) od jeho príčiny. Problémy sú často zapríčinené určitou chybou, napríklad chybou pri preskripcii, chybou pri užívaní, alebo administratívnou chybou. Je však možné, že problém nie je zapríčinený žiadnou chybou. Taktiež liekové pochybenie nemusí vždy viesť k vzniku farmakoterapeutického problému.

Príčina väčšinou spočíva v správaní, ktoré zapríčinilo problém, najčastejšie je to liekové pochybenie. Príčina alebo kombinácia príčin a problému väčšinou vyústi do jednej alebo viacerých intervencií.

Klasifikácia môže byť používaná dvoma spôsobmi, v závislosti od úrovne informácií, ktoré je chceme získať. Použitie iba hlavných domén poskytuje všeobecne dostatok informácií potrebných pre výskum. Ak je systém používaný pre zaznamenávanie aktivít v lekárenskej praxi, môžu sa použiť subsomény.

Sekcia problémov

Problém je zjednodušene definovaný ako „očakávaná alebo neočakávaná udalosť alebo okolnosť, ktorá negatívne ovplyvňuje farmakoterapiu“ (P-kódy).

V sekcii problémov sú 4 hlavné domény. Pri správnom zaradení problému môže byť nápomocná táto schéma:

Klinický výsledok liečby nespĺňa očakávania alebo liečba chýba	Pozri P1
U pacienta sa vyskytol nežiaduce účinnok pri normálnej dávke alebo toxická reakcia	Pozri P2
Pacient dosahuje pomocou liečby optimálne klinické výsledky a netrpí nežiaducimi účinkami, ale liečba je drahšia, než je nutné	Pozri P3
Liečba sa zdá byť správna, ale pacient s ňou nie je spokojný	Pozri P4

Sekcia príčin

Každý problém má príčinu. Príčina je činnosť (alebo chýbajúca činnosť), ktorá spôsobuje výskyt potenciálneho alebo reálneho problému. Jeden problém môže mať viacero príčin (C-kód).

Príčina FTP môže súvisieť s výberom lieku	Pozri C1
Príčina FTP môže súvisieť s voľbou liekovej formy	Pozri C2
Príčina FTP môže súvisieť s voľbou dávkovania	Pozri C3
Príčina FTP môže súvisieť s dĺžkou trvania liečby	Pozri C4
Príčina FTP môže súvisieť so spôsobom, akým pacient užíva lieky, alebo sú mu podávané, napriek náležitým informáciám o dávkovaní na obale alebo PIL	Pozri C5
Príčina FTP môže súvisieť s logistikou preskripcie a dispenzácie	Pozri C6
Príčina FTP môže súvisieť s osobnosťou alebo správaním pacienta	Pozri C7
Príčina FTP môže súvisieť s inými okolnosťami	Pozri C8

Sekcia intervencií

Problém bude pravdepodobne viesť k jednej alebo viacerým intervenciám na odstránenie príčiny problému (I-kód).

Intervencia nie je možná alebo potrebná	Pozri I0
Intervencia realizovaná prostredníctvom predpisujúceho lekára	Pozri I1
Intervencia realizovaná prostredníctvom pacienta, jeho ošetrovateľa alebo rodinného príslušníka	Pozri I2
Intervencia realizovaná priamo zmenou lieku alebo indikujúca zmenu v užívaní lieku	Pozri I3
Iná intervencia	Pozri I4

Sekcia výsledkov

Pre potreby vyhodnotenia je žiaduce zaznamenať, či bol problém pomocou uskutočnenia intervencie vyriešený (O-kód). Toto hodnotenie bolo pridané vo verzii (V5 2003). V roku 2006 bol vo verzii V5.01 pridaný ku kódom O1-O3 kód O0, ktorý sa používa v prípadoch, kedy sa pacient do lekárne nevráti a preto nie je možné zistiť, či bol problém vyriešený.

Neznámy výsledok	Pozri O0
Problém úplne vyriešený	Pozri O1
Problém čiastočne vyriešený	Pozri O2
Problém nevyriešený	Pozri O3